

Sicut aspis, ne vocem incantatoris audiat, alteram aurem cauda, alteram terra obteggit; ita avarus, ne vocem Dei ad conversionem vocantis audiat, utramque aurem, intellectum scilicet et voluntatem cupiditate divitiarum occultid. *Ibid.*

Sicut mercurius seu argentum vivum naturali inclinatione auro et argento se sociat, tamque firmiter ea apprehendit, ut non nisi per vehementem ignem separari queat, et tunc ipse in fumum abit; ita avaritia ad aurum et argentum quidem quaerendum impellit, sed ubi hæc acquisita sunt, ipsa in fumum abit, et evanescit. FAB. conc. IV in *Domin.* 16 post *Pent.*

Sicut vermiculus sericus gignit ex se fila quædam, ex quibus conficit folliculum, in quo reconditus moritur; ita dives cupiditate et avaritia ductus ex suis opibus sepulchrum sibi in inferno constituit, et parat. *HEC. PINTUS in c. III Daniel.*

Sicut araneus seipsum viscerat pro inani tela texenda, et tandem per scopam convolvitur, et in ignem mittitur; ita avari per labores inutiles seipsum consumunt, et tandem in ignem infernalem præcipitantur. *MARCHANT. in Tuba Sacerd.* tr. II, lect. x.

Sicut mare sine fluctibus nunquam conspicitur; ita avarus nunquam sine sollicitudine, tremore, curis, periculis invenitur, eum ante quam priora componat, posteriora succedant. S. CURYS. hom. XXXIX in *Matth.*

Sicut, si quis videret latronem aliis per silvas transeuntibus insidiantem, spoliante et maectantem, haud dubie non beatum ac miserum prædicaret propter scelus gravitatem, et supplicii subeundi periculum; ita nec avari, licet nondum in manus Iudicis venerint, quia tamen certo venturi, gravissimeque æternis supplicii castigandi sunt, felices, sed potius summa commiseratione digni censendi sunt. S. CURYS. conc. I de *Lazar.*

MOTIVA.

Quia avaro nihil est scelestius, atque adeo nihil abominabilius apud Deum, teste Sira-cide, et merito quidem. 1. Quia animam propriam venalem habet. 2. Quia Deum ipsum cum Juda pro pecunia vendit. 3. Quia in plurima alia scelera, præsertim contra fraternali charitatem, et justitiam commissa se præcipitat. 4. Quia est idolorum servus,

dum aurum et argentum pro diis habet, et adorat. *ECCL. x, 9.*

Quia vanissimus est labor avari (*PROV. XVII, 16*), sicut aranei, cum modico tempore divitiis frui possit, meritoque brevi auditurus sit illud Christi: Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te, et que parasti, cujus erunt? *LUC. XII, 20.*

Hinc Salomon: Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit? *ECCL. x, 10.*

Et iterum: Quid prodest possessori, nisi quod cernat divitias oculis? *PROV. I, 4.*

Neque enim proderunt divitiæ in die ultionis.

Quia mille curarum et afflictionum causa est avaritia. Quis autem ultra se in spinas coniciat, et inter illas miseram et doloribus referlam vitam vivere cupiat? Quis siti perpetua vexari, quam modico potu contentus esse malit? Atqui nunquam satiari novit cupiditas, teste S. Isidoro; semper enim avarus eget, quantoque magis acquirat, tanto plus querit: nec solum desiderio augendi cruciatur, sed etiam amittendis metu afficitur. S. ISM. l. II de *Sum. bon. c. XII.*

Quia avaritia est morbus prope incurabilis. Quemadmodum enim, qui acute bilis fervore febriçat, non solum non extinguunt ardorem potu, sed magis accendunt; et ebriosi, quo plus potui indulgent, tanto magis augment sifim; ita avari, quo plura possident, tanto plura cupiunt, atque adeo nunquam curantur, nisi, quod rarissimum et difficillimum est, divitiis contemnant et abjiciant.

Quia in manifestum salutis amittende periculum precipitat ob restitutionis difficultatem; ut enim qui profundo luto immersus est, vix spem concipere potest emergendi; ita nec avarus divitiis immersus facile emergit, nisi potentiori a manu extrahatur. Hinc Habacuc clamatur: Væ ei, qui multiplicat non sua. Usquequo aggravat contra se densum lutum! *HABAC. II, 6.*

Et Christus: Quam difficile est confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! *MARC. x, 24.*

Et Sanctus Paulus: Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem et laqueum diaboli, et desideria multa inutilia et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem. *TIM. 2.*

Quia nihil homine indignius, quam opibus inhære. Quid enim aurum, argentum, mar-

garite sunt, nisi terra aut lapis? Quam turpe autem est his cor affigere? Hinc recte Seneca dixit: Ipsam naturam nos ab hoc vitio absterrem, dum nulli vitio nos conciliat, sed integros ac liberos genuit. Neque aliquid, quod avaritiam irritaret, in aperto posuit, pedibus enim aurum et argentum subiecit, calcandumque ac premendum dedit; vultus autem nostros in cœlum erexit. *SENEC. ep. xcvi ad Lucil.*

Quia avaritia nemini prodest, multum vero nocet, uti recte Didaeus Stella advertit dicens: Superbus et arrogans amplissimas ædificat aedes, et ita ædificatores famulosque alat, necesse est. Helluo pistoribus, venatoribus, cauponibus edacitate sua prodest; et sic aliis emolumento sunt alii peccatores, quod in divitiis avaris multo aliter se habet; nam præter hoc, quod nemini ex usu sunt, Republicæ summe nocere solent, frumentum reliquaque necessaria asservantes, et in tempora cariora reponentes, pauperes affligentes, omnesque summis incommodis afficientes. Nec patientibus avarus compatitur, nec miseris subvenit, vel miseretur, sed offendit Deum, seipsum, proximum; nam Deo retinet debita, proximo denegat necessaria, sibi subtrahit opportuna, Deo ingratus, proximo impius, sibi crudelis. *DIDAC, STELLA in c. XX.*

Quia nauseam celestium creat, non aliter, quam si quis ad magnum et lautum convivium invitatus, moræ impatiens vilibus dapibus se adeo in principio ingurgitaret, ut postea omni edendi appetitu amisso, reliqua comedere non posset, jam enim inædie satisfecerat, antequam lautioribus cibis fruitus erat. Hoc contingit quam plurimis, qui naturale desiderium divinarum bonorum, quod Deus hominibus, quasi quamdam cœli famem dedit, rebus terrenis tradunt, et ita inebriati bonis temporalibus vivunt, ut æterna cœlorum bona non desiderent, dicantque: « Nauseat anima nostra super cibo isto levissimo. » *STELLA, in cop. XIV Evch.*

Unde prudens negotiator, qui videt in divitiis laborem, in honoribus penam, invidiam in gloria, facit sarcinam suam mundi contemptum, et fugit. S. BERN. § de *4 negot.*

Quia animam vehementer cruciat, ut S. Gregorius indicavit dicens: Quis mihi unquam crederet, si spinas divitiis interpretari voluissem, maxime cum illæ pungant, istæ delectent; et tamen spinæ sunt, quæ cogitatio-

num suarum punctioibus mentem laceranti et eum usque ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere eruantur. Et iterum: Quis talem non misereatur? angustatur abundantia, constringitur et coangustatur ex opulentia; ager ei non tam redditus largiores, quam gemitus attulit graviores. S. GREG. hom. in *Evang. Luc. VIII.*

Salmeron quoque de hisce spinis ex S. Ambrosio ita scribit: Spina crucians, cogitatio est comparandi divitias, labor in illis augendis, et cumulandis, timor in illis amittendis, dolor in eis expendendis.

Quia bona, de quibus avarus gaudet, non sui ipsius, sed aliena sunt. Ut Sanctus Bernardinus ostendit hac similitudine: Sicut si videns canem aliquem, duos homines insequentem, et agnoscere velis, uter ex illis canis illius dominus sit, id melius experiri non poteris, quandum duo illi homines ab invicem separantur; sic divitiæ temporales non apparent, cujus sint, hominis, an mundi, sed cum mundus ab homine separatur, tunc manifeste apparet, quod proditor mundus illas non dedit, sed mutavit.

MEDIA.

Se peregrinum æstimare, uti S. Basilus agnovit dicens: Exilium haud agnosco, qui nullo loco circumscriptus sum, et neque terram hanc quam nunc, incolo, meam habeo; universam terram Dei esse scio, cujus sum advena et peregrinus. S. BASIL. *ann. III, c. xx, v. 38.*

Ideo etiam Christus in peregrini specie apparuit, ut nos, qui membra ejus sumus, in hac vita peregrinos et advenas nos esse sentiamus. *HAYMO in xxv Luc.*

Hinc S. Bernardus dixit: Obsecro, in peregrinatione hujus sæculi, in militia hac super terram, ædificemus nobis non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deserendum, utpote cito inde evocandi, et migraturi in patriam, et civitatem nostram. S. BERN. *ad FF. de monte Dei.*

Celestis Patriæ memansisse, quia ibi est domus nostra, id est, in cœlo, ibi etiam omnia recondamus, nihil hic penitus relinquamus, quidquid enim hic dimiserimus, amittimus. Sicut enim viator, quanto magis ad viæ suæ terminum appropinquat, tanto magis gaudet et exultat, animumque resumens tanto celeriori gressu progreditur; ita quoque anima

fidelis, quæ oculos suos in cælum defixos tenet, ad iter suum, quantumvis difficile, prosequendum animatur, omniaque obstacula facile superat. S. CHR. h. XII in *Math.*

Hinc S. Laurentius Just. dixit: Validissimum contra presentis vitæ illecebras medicamentum est, futuræ vitæ habere notitiam; absque æternæ vitæ gustu et scientia, istius non habemus contemptum. S. LAUR. c. I, de *Casto. com.*

Quod confirmans S. Gregorius: Si semel, inquit, quisque ad æterna se erigat, alque in his, quæ incommutabiliter permanent, oculum cordis figat, prope nihil esse conspiciat, quidquid ad finem currit.

Vanitatem rerum mundanarum considerare, nam, ut S. Gregorius Nyssenus recte advertit: Omnia, quibus in hac vita mortalium curæ destinantur, inanis quædam opinio sunt, nihilque subsistens; opinio est honor, dignitas, generis claritudo, superbia, elatio, divite, et his similia. S. GREG. NYSS. tr. I in *Ps.* XVII.

Unde, et Seneca: Nemo ex his, quos purpuratos vides, felix est, non magis, quam illi, quibus sceptrum aut clamidem in scena fabule assignant. SENECA. ep. LXXX.

Damna avaritiæ perpendere. Quæ S. Bonaventura, explicans textum illum Apoc. III, 17, «quia dicis quod dives sum etc.» indicat dicens: Nota hic quanta sint infortunia avari; est enim miser, quia divitias cum labore acquirit; pauper, quia cum dolore perdit; cæcus, quia nihil aliud respicit; et nudus, quia nihil aliud bonum facit. S. BONAV. in c. Ap.

Ad veras et celestes divitias animum adjuvare; ita S. Bernardus suavit: Fratres, si divites esse cupitis, veras divitias amate. Veræ divitiæ sunt non opes, quas mundus offert, sed virtutes, quas animus possidet. S. BERN. in *serm. Secog.*

Hinc et Christus monet, has præ aliis querere, ut quas nec fures effodiunt et furantur, nec linea et ærugo consumit. MARC. VI.

Brevitatem vitæ perpendere; nam, ut S. Gregorius ait: Longa nostra desideria increpat vita brevis. In cassum multa portantur, cum juxta est, quo pergitur. S. GREG. hom. XXXII, in *Ev.*

Et S. Augustinus confirmans: Avaritiæ morbus, inquit, nunquam melius pesciscitur, nisi cum dies mortis sine oblivione meditatur. S. AUG. de *Conflict.*

Regnum Dei et justitiam ejus ardentè querere; sic enim radix avaritiæ, scilicet timor

inopiæ et indigentia tollitur, cum vera sit promissio Christi asserentis, talibus omnia necessaria adjectum iri. MATTH. VI, 34.

Uli Sanctus David expertus est dicens: Dominus regit me et nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. PSAL. XXII, 1.

Dei amorem augere; nam, teste S. Augustino, augmentum charitatis est imminutio cupiditatis. Si Deum amemus, inquit, numeros omnino non amabimus. Erit tibi numerus instrumentum peregrinationis, quo utaris ad necessitatem, non ad irritamentum cupiditatis, quo fruaris ad delectationem. Uttere mundo, non te teneat mundus; quo intrasti, iter age; existi, non mansurus. S. AUG. sup. *Ps.*

Certe Cassianus ait, hoc vitium nasci ex torpida mentis ignavia. CASS. I, II, c. I.

Cum, juxta Sanctum Gregorium, avaritia non soleat evenire illis, qui in via Domini viriliter currunt, quibus dicitur: Viriliter agite, et confortetur cor vestrum; sed his maxime, qui effeminato gressu gradientes per blandimenta sæculi resolvuntur. S. GREG. I, XXX *Mor.* c. XVI.

Exitum avaritiæ finestrum frequenter meditari. Cur enim quæ ad usum diuturna esse non possunt, ad supplicium diuturna deponas? inquit S. Ambrosius. Cave insidias, cave fraudes. S. AMBR. *super Luc.*

Nam avarus, teste S. Gregorio, more avium captus, cum escam rerum terrenarum avidè concupiscit, quo stranguletur peccati laqueo, non agnoscit. S. GREG. *Post.* p. III, c. XXI.

Pauperibus dare divitias et sic in Patriam præmittere. Quid enim hoc melius bono, inquit Sanctus Ambrosius, si pauperibus largiaris, in quo tibi Deum debitorem quadam pietatis fœneratione constituas? S. AMBR. cap. VII, de *Noboth.*

Hinc ipse Christus suavit, facere amicos de mammona iniquitatis. LUC. XVI.

Christi inopiam frequenter perpendere. Quid enim indignius, quam ut servus abundet divitiis, Domino summam indigentiam patiente? Quid absurdius, quam ut discipulus magno faciat opes, quas magister suus sapientissimus verbo et opere spernendas esse docuit? ROSIGN. I, II de *Discip.* c. XVI.

Evomere divitias animam gravantes. Sicut enim ei, qui stomachum gravatum sentit, student medici, ut medicinam ad vomitum provocantem sumat; ita et avaro nihil ad avaritiæ lenimentum magis prodest, quam

si pecunias minuendo evomat. STROB. ser. VIII, in *just.*

Hinc Plato cuidam pecuniis cumulandis semper intento dicebat: O improbe, ne possessioni augenda studeas, sed cupiditati minuenda! Sibi ergo applicet avarus Spiritus Sancti consilium per Siracidem datum: Si coactus fueris (a tuis cupiditatibus) in edendo multum, surge e medio, et vomere, et refrigerabit te, et non adduces corpori (et animo) tuo infirmitatem. ECCLES. XXXI, 25.

ASCETICA.

In primis nosse debet Asceta. I. Quibus potissimum modis committatur, nimirum quatuor illis, quos Hugo sequentibus verbis indicavit: Quatuor sunt in rebus possessis observanda, ne licita injuste quaeramus; aut injuste acquisitis illicite fruamur; ne multa quamvis licite possideamus; ne licita illicite defendamus. Male enim acquirere, aut male uti acquisitis, de licito facit illicitum, multa sibi possidere propinquum est cupiditati; et sic quandoque, quod nimium diligitur, male defenditur. HUG. I, de *Claus.*

Nosse pariter debet modum legitime, et cum fructu etiam spirituali rebus possessis utendi, quem quidem S. Gregorius pulchre indicavit dicens: Si cuncta mundi relinquere non potes, sic tene, quæ hujus mundi sunt, ut per ea non tenearis; ut terrena res possideatur, non possideat. Sit res temporalis in usu, æterna in desiderio; hæc ut in itinere, illa ut in termino. Quasi ex latere aspiciatur, quidquid in hoc mundo agitur. Ante nos autem tota mentis intentione spectemus illa, ad quæ tendimus. Nam, et omnia retinendo relinquimus, si sic temporalia gerimus, ut tamen tota mente ad æterna tendamus. S. GREG. hom. XVI, in *Ev.*

Et hoc, quod Apostolus suavit dicens: Reliquum est, ut et qui uxores habent, tanquam non habentes sint, et qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur. II COR. VII, 29.

Sicut enim is, qui in aqua submergitur, periculo caret, quamdiu caput extra aquas liberum tenet; sic qui divitiis circumdati, et immersi sunt, periculo vacant, quamdiu caput liberum est, sen cor non adhaeret. STAPLET. text. v, in *Dom.* 18, post *Pent.*

Porro, quomodo divitiis utendum sit, S. Bruno etiam indicavit dicens: «Qui volunt

divites fieri» etc. Ecce, qui volunt fieri, dixit, non qui sunt; cupiditatem damnabilem ostendit, non divitias; possunt divites esse, et boni, sed illi, de quibus dicitur: «Divitias si affluant, nolite cor apponere.» Cor autem apponit, si aliquid agat eorum, quæ saluti officunt, sive eorum, quæ salutaria sunt, aliqua omittat. S. BRUN. de *Imit. Chris.* in *pauper.*

Uti S. Abraham fecit, de quo S. Laurentius Justinianus dixit: Cum locuples esset, inquit, nequaquam inordinate divitias dilexit: unumquemque Deus non secundum affluentiam rerum, sed secundum inordinatum affectum judicabit; nec diviti obsunt opes, si bene utatur, nec pauperem egestas commendabilem facit, si inter sordes et inopiam ambire non desiderit. Habeat homo multas facultates, si in eis non extollitur, pauper est; non habet aliquid, sed cupiat, et infletur, inter divites et reprobos judicabitur; quia divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in arca, et in pecuniis. S. LAUR. JUST. c. IV *Lign. Vitæ.*

Nosse debet solidum modum avaritiæ extirpandi, quem S. Prosper sapienter præscripsit, dum dixit: Quem possidendi delectat ambitio, Deum, qui possidet omnia, quæ creavit, expedita mente possideat, et in eo habeat, quæcumque in eo sancte habere desiderat; sed quoniam nemo possidet Deum, nisi qui possidetur a Deo, sit ipse primus possessio, et efficiatur ejus Deus possessor et portio. Et quid potest eo esse felicius, cui efficiatur conditor census, et hæreditas ejus dignatur esse ipsa Divinitas? Quid ultra querit, cui omnia suus Conditor fit? Aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit? S. PROSP. I, II, de *Vit. contempl.* c. XVI.

Nosse debet, cur Deus cor humanum taliter efformavit, nimirum illud in medio corporis, tanquam omnium sensuum et operationum nostrarum primum mobile repositus, eo quocumque modo illud formavit, ut ex ea parte, quæ terram et hæc terrena bona respicit, illud strictum, acuminatum, clausum, et angustum esse voluerit; ex ea vero parte, quæ cælum suspicit, apertum esset et largum, ut ex hoc unusquisque homo intelligeret, quod ad consequenda bona cælestia, tantumdem affectum, cogitationes, curas et animi contentionem ditare et ampliari possit, quantum se quoad bona terrena coercere, moderari, et constringere tenetur, ne modum excedat. MANSI, dis. XVII, n. 8.

Nosse debet, cur opes date sint; id quod

ita avarus continua siti divitiarum urgetur, et quodvis etiam vilissimum lucrum avidissime amplectitur. 2. Quia sicut hydropicus, quo plus bibit, eo plus accenditur; sic et avarus, teste S. Gregorio, ex potu sitim multiplicat, quia cum ea, quæ appetit, adeptus fuerit, ad appetenda alia amplius anhelat. S. GREG. I. XIV *Mor.* cap. IV.

3. Quia sicut hydropicus cum grandi suo damno bibit, dum omnis potus haustus in corruptum humorem mutatur; ita et avarus omnes, quas acquirit divitias, in perniciem suam convertit. 4. Quia sicut hydropicus graves ab aqua inclusa et nimio humore cruciatus patitur; sic et avarus a divitiis, teste quotidiana experientia. 5. Quia sicut hydropicus plus semper bibendo, mortem sibi accelerat; ita et avarus, quo plus cumulat divitias injuste, tanto magis inferno ac morti sempiternæ appropinquat. Vide Fabrum, conc. IV, in Dom. 16 post Pent.

Ex occasione thematicis: «Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te, et quæ parasti, ejus erunt?» LUC. XII, 20.

Ostendi potest multiplex stultitia avarorum. 1. Quia felices esse cupiunt, et medium arripiunt, quo summe miseri et infelices reddantur. 2. Quia diversorium, in quo vix per horam hospitabuntur, amplissime et abundantissime instruere satagunt, et de domo, in qua perpetuo habitaturi sunt, bene instruenda nihil sunt solliciti. 3. Quia aliis, non sibi, laborant; quæ autem major stultitia, quam sibi mortem et supplicium æternum, idque inexplicabile, procurare, ut alteri parvas in hac vita opes fluxas et noxias relinquunt? 4. Quia portam aretam, per quam ad æternam felicitatem intrandum est, divitiis onusti et gravati ingredi volunt, cum tamen Christus eas potius abiciendas esse docuerit. Vide plura de hac materia apud Engelgrave in Cælo Emyr. p. I, die 2 Bacchanal. Item Panarium Busei V. Avaritia n. 7.

Ex occasione thematicis: «Divitiarum jactantia quid proferat nobis? Transierunt omnia tanquam umbra.» SAP. V, 8.

Potest avaritia umbre comparari. 1. Quia sicut umbra lumen, sic ipsa illustrationes et inspirationes cœlestes animæ impedit. 2. Quia calorem charitatis reprimit, planeque extinguit, ut umbra calorem solis. 3. Quia sicut umbra sterilitatem in frugibus, sic ipsa in bonis operibus inducit. 4. Quia diaboli et vitiorum habitatio est, sicut umbra serpen-

tium et colubrorum. 5. Quia sicut umbra somnum provocat; sic illa obdormire facit animam in pietatis et virtutis studio. 6. Quia sicut umbra celeriter transit; ita et avaritia cum bonis, quæ promittit, Unde exclamare cogentur avari cum Davide: «Dies mei sicut umbra transierunt.» PSAL. CI, 12.

ALII CONCEPTUS PRÆDICABILES.

QUALITAS. — Deus Gedeoni insignem illam adversus Madianitas victoriam impertiri volens, hoc ei signum dedit, e quo, quosnam in suum exercitum seligere posset proficuos milites, quorum opera in illo ætate certamine adhibenda, perspicue dignosceret: «Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum; qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt.» Hi autem, qui comode bibebant, gennaque sua, cum qua poterant commoditate flectebant, ut se super aquas extendere, easque tanto copiosius bibere possent, repudiati fuere, electi vero sunt et probati, qui obiter ad instar canum undas lambebant; omnia in figura contingebant. Lyranus enim moraliter in hanc historiam ita scribit: Per illos, qui biberunt aquas flexo poplite, significantur illi, qui ad hauriendum hujus mundi bona sunt nimis effusi, et illi non sunt apti ad sequendum Christum. Per illos autem qui biberunt manu aquam ad os projiciente, significantur illi, qui de bonis hujus mundi accipiunt, quantum sufficit ad necessitatem. Hi enim sunt milites ad militiam Christianam aptissimi, et adversus inimicum infernalem insuperabiles, et ab illis solis corona cœlestis gloriæ acquiritur. LYRANUS cap. VII *Jud.*

Idem Deus quondam Ezechielii Prophete, ad se die quodam accersito, precepit, ut accepta novacula capillos capitis sui sibi araderet; eosque adhibita justî ponderis trufina libratos in tres partes æquales divideret, et primam quidem harum partium in medio civitatis igne succensam combureret; secundam vero portionem in minutissimas partes discinderet; tertiam denique in ventos dispergeret. Quo quidem divino præcepto Propheta imposito, quoad sensum litteralem, strages populo immittenda, et quas in ea passurus erat, miseriæ significabantur; quia aliqui eorum in igne perituri erant, alii in minutissimas particulas comminuendi, alii

denique velut mancipia in captivitate abduci erant. In sensu autem spirituali per capillos bona significantur temporalia, quia sicut corpori et vitæ corporali superflui capilli sunt, non vero essentielles, cum sint quædam capitis excrementa, ita quoque bona terrena necessariam cum vita spirituali Christiani hominis et cum anima connexionem non habent; mysterium vero, ob quod sic capilli in tres partes dividendi erant, ab Hugone Cardinali his verbis tangitur: Divitiarum prima pars in ignem, secunda in ventum, tertia in gladium traditur, quia divites hujus mundi suas divitias expendunt, alii in igne libidinis, alii in vento superbiam, alii in lites et bella. HUG. CARD. in *Ezech.*

Injusti opum corrosores non immerito cygnis comparantur, qui in morte omnium suavissime canunt. Quia et hi morte sua, ceu cantilena suavi, testamento hæredes recreant. Unde Seneca recte: Avarus nihil boni facit, nisi cum moritur. HOLKOT. in *Sap. lect.* LXV.

FUGA. — In magna illa caritatis annona, quæ universam pene terram affligebat eo tempore, quo Joseph Ægypti salvator fieri meruit, magna erat in Ægypto ex præfati Joseph speciali providentia et directione frugum quarumlibet abundantia; unde Ægyptii, ut alias nationes ad se pro frumentis comparandis evocarent, paleas, e quibus frumentum excussum fuerat, in Nilum conjeceerunt, ut ex illis deorsum per varias regiones decurrerentibus annonæ in Ægypto reservatæ omnibus insinuaretur notitia; omnia in figura contingebant. Etenim Salvator totius mundi, per transitorias hujus presentis vitæ aquas, paleas decurrere facit, id est, multa nobis bona apparentia, honoris videlicet, divitiarum, delicias et voluptates ob oculos objicit, ut ex illarum palearum vi attractiva et apparentia permoti apprehenderent et conjeicere valeamus, quod in cæli granario frumentum electorum copiosissime abundet, de quo dicitur: «Triticum autem congregatum in horreum meum.» Ibi enim thesauri, gaudia, et gloria stabilis ac vera. MANSI, dis. XXII, n. 13.

Et ideo S. Augustinus nos monet dicens: Ama alteram vitam, et videbis quod ista vita tribulatio est, quæcumque prosperitate fulgeat, quibuscumque deliciis superabundet et affluat.

DAMNUM. — Consideratione dignissimum est, quod is, qui opulentissimus, multarum

que Provinciarum dominus fuit Job nimium, Spiritus Sancti instinctu de auro scripsit, dicens: «Ab aquilone aurum venit.» Cur enim aurum potius a regionibus aquilonariis, quam ab aliis mundi partibus provenire dicit, cum certum esse constet, aurum ex aliis quoque terræ partibus in magna copia ad nos adduci? Mysterium hujus dicti ex illis Jeremie Prophete verbis desumi posse existimo, quibus dicit: «Ab Aquilone pandetur omne malum.» Unde enim aurum venit, unde pariter omne vitium derivari necesse est; nam, ut S. Gregorius optime dicit: Ubi aurum placet, ibi et vitium. Dic, sodes, ubinam is qui omnis mali, omnisque vitii auctor et inventor exitit, sedem suam primitus collocavit? Num ad orientem, vel ad meridiem aut occidentem? Minime; quin potius ipsemet dicit: «Sedebo in lateribus Aquilonis.» Et ideo, tametsi omnia vitia laquei sint demonis, quibus homines involvit, Apostolos tamen solam avaritiam specialiter *demonis laqueum* sollemni nomine appellat. Idem, di. 1, n. 5.

Hugo Cardinalis, in c. v. *Ezech.* dicit, quod per capillos, quæ pars quædam sunt corporis nostri superflua, bona temporalia et divitiæ significantur; addit tamen, notandam esse magnam inter capillos M. Magdalene et Absalonis differentiam, quia tametsi illa capillos suos velle profanaverit, tot animas in lascivis ejus mores illaqueando, eosdem tamen etiam in tanta cum pietate et devotione in obsequium Redemptoris adhibere noverat, et ut ipse ejus aperiret amoribus, et cordis ejus præda fieret. De Absalone autem vere dici potest, illum, quod ex ejus vertice capilli prominebant, totidem etiam in capite suo gestasse laqueos, ex quibus in arbore quereus infami modo suspensus remansit. Nostisne aliquam differentie assignare causam? Non est alia, quam hæc; quia capilli Absalonis laquei erant demonis, quia hactenus specialia avaritiæ fomenta præbuerant; per quæ quis peccat, per hæc et torquetur; etenim non obstante, quod tanti Regis filius esset, nihilominus capillos suos vel comam capitis sui detonsam vendebat, et in ea negotiabat: «Ponderabat capillos capitis sui deuentis siclis pondere publico.» I REG. XIV.

Quid magis admirandum audiri potest? etc.

S. Augustinus sequens movet dubium, cur videlicet Deus non æque arboribus et

plantis benedixerit, ac aliis creaturis? et respondet, ideo id Deum non fecisse, quia arbores per fibras et radices in lateribus terræ inhaerent. Cum igitur homines arboribus sint similes, unde et Philosophus hominem arborem inversam appellabat, et Psalmista de eodem dicit: Quod sit « lignum quod plantatum est secus decursus aquarum; » hinc est, quod Deus arboribus non benedicendo insinuare nobis voluerit, se benedictiones suas cœlestes nequaquam communicare illis, qui affectibus et cogitationibus suis bonis terrenis immersi hærent. S. Aug. in c. xv Gen.

Refert Magister Henricus de Gandavo in suo Quodlibeto, quando Constantinus dedit Ecclesie bona temporalia, vox fertur audita fuisse: Hodie occidit venenum in Ecclesia Dei. Id tamen accidisse narrat propter malorum abusum. Quis autem est, qui Constantinum Magnam fidem et religionem Christianam de interitu periclitantem restituisse, et stabilivisse nesciat? Et tamen ex altera parte, quando illam bonis temporalibus adauxit, valdeque locupletem fecit, eidem præiudicium quoddam intulisse dici potest, non quidem ex intentione et culpa ipsius, sed eorum culpa, qui divitiis illis in pravos fines abutebantur. MANSI, disc. XIV, n. 2.

In carcere Pharaonis, Regis Egypti, duo ex regis servis ejus detinebantur captivi, pincerna videlicet regius, et magister pistorum, qui ambo dominum suum graviter offenderant; ambo in somnis visionem habuerant, sed valde inter se differentem, quas Joseph utrique declarans, primo regie gratie redintegrationem, alteri vero poenam capitalem prædixit; ejus porro presagii multe quidem adduci possent rationes, verumtamen ea, quæ ad præsens nostrum propositum pro sensu morali aptissime quadrat, hæc est, quia scilicet pincerna tali fangebatur munera, in cuius executione manus suas coinquinare necessum non erat; siquidem acceptum cyathum disco imponebat, vinumque ei infusum Regi bibendum propinabat, quæ omnia sine ulla manuum suarum coinquinatione facillime facere poterat; magister vero pistorum non item; hic enim massam continuo tractabat, quæ ubi manibus ejus adhaerebat, easdem farina conspersas, et non aliter a massæ glutine depurare poterat. Omnia in figura contingebant. Etenim historia hæc monet illos, qui mundas manus non habent, qui terrenis

rebus immersi vivunt, isdemque accumulandis continuo student; monet, inquam, illos, ut sibi ab ira Dei, et a condemnatione aeterna diligenter caveant, eo quod manus suas semper immundas habeant; placeant enim illis res alienæ, moxque visas concupiscunt; rapinas et extorsiones continuo committunt; suntque bona temporalia, veluti massa quædam, quæ faciliter æque ac tenaciter ea tractantibus adhaerescit. Unde Albertus Magnus super illa verba Psalmi: « Nolite cor apponere: » hanc glossam adjicit, quasi dicat: habere, non damno, sed affectum ponere in illis, reprobo, hoc enim est, quod divites reprobos efficit. Id. disc. XVI, n. 8.

Quando in tempestatibus maritimis periculum est submersionis, aut naufragii, nautæ se invicem alligare solent rei alieni, quam in navi habent, maxime autem alicui tabulæ vel trabi, aut asseri ligneo, sperantes, quod dum huic arcte alligati in superficie natant, tandem aliquando salvi ad littus maris sint perventuri; quod si vero aliquis ferro vel massæ auræ, vel argenteæ firmiter se astringeret, quæ natura sua fundum peteret, nequaquam vero in aquarum superficie natare solet, is utique omni foret spe periculum evadendi frustratus; siquidem una cum illis in fundum usque demergendus foret. Ad eundem quoque modum hæc est ingens avari præ cæteris peccatoribus infelicitas, quod scilicet ambitiosi adhaerescant honoribus, dignitatibus; luxuriosi crapulæ; iracundi vindictis; cumque hi affectus quantumvis immoderati sint, tandem nihilominus sive per seniles ætatis annos, sive per illarum continuum usum, sive per infirmitates, aut aliud quodvis simile accidens moderantur, vel certe totaliter deficient; ejus contrarium fit in peccato avaritiæ, utpote quæ non solum per annos quantumvis decrepitate ætatis; verum etiam per divitiarum incrementum magis semper magisque adaugetur, ac proinde etiam vicinæ mortis tempore avarum non deserit, sed æque firmiter ei adhaerescit. Id. disc. VI, n. 4.

Unde Hugo Cardinalis signanter dicit: Mergunt, quia divites ad modum naufragantium, quod tenent, vix dimittunt.

Videmus quotidie, quod, dum a piscatore vermiculus aut alius gratus cibus in aquas cum hamo projicitur, omnes certatim accurrant, ut illum aliis præcipiant, illicque, qui eum una cum hamo deglutivit, alii quasi

videant; sed immerito, cum potius eidem compati suo modo deberent, quia nondum retraxit hamum piscator, quem ubi retraxerit, cibus ille causabit, ut paulo post ex suo, cui innatabat, elemento extrahatur agonizans, moxque torrendus vel assandus superimponatur carbonibus. Idem quoque multis accidit, qui in hac præsentis vita pinguis hereditatis opulente, vel insignis fortunæ, vel dignitatum, dominiorum, deliciarum, voluptatum, aliarumque prosperitatum temporalium bolis, juxta cordis sui votum impinguntur. Sed caveant sibi tales, nondum retraxit hamum piscator, ipsi hamum, quem una cum cibo deglutierant, intra fauces suas habent, nec tamen id advertunt, quod præcipuum et manifestum est aeternæ reprobationis suæ indicium: « Recordare, quia recepiisti bona in vita tua; » sed quenam hinc nascitur consequentia? Hæc cruciatum causa tota. Etenim in hac vita gaudere, ad ignem infernalem hominem condemnat: « Sicut pisces capiuntur hamo, » inquit Sapiens, et « sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo supervenerit interitus; » aves enim lætæ prorsus hinc inde circumvolant, dum esca sub laqueo vel reti recondita sese nutriunt; pisces pariter festivi in aquis circumnatant, sequæ hamum una cum injecta aquis esca deglutisse ignorant, et tanto facilius ambo mortis in prædam cadunt. Idem quoque multis mortalium accidit, qui in hac vita felicissime vivunt, quando enim se sibi in hoc mundo verum quemdam stabilivisse paradysum credunt, quando in prosperrimo humanæ felicitatis statu degunt, rota fortunæ protinus eversa circumvolvitur, sol ad occasum vergit, ipsique ad infernum ex improviso aguntur præcipites. Id. disc. VI, n. 5.

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Cain legitur primus ædificasse civitatem, sed non Abel, quia sancti non habent hic manentem civitatem, sed futuram inquirunt.

Semiramis Regina sepulchro suo inscribi jussit: Si quis Rex pecunia indiget, hoc monumentum diruat. Cum ergo Darius cupiditate pecuniæ alectus, sepulchrum aperiri jussisset, nihil nisi hæc verba scripta invenit: Nisi esses insatiabilis, sepulchrum mor-

tuorum non attingeres. STELIANUS, ap. MARCH. tr. *Tub. Post. lect. 3.*

Quod quidam de Magnatibus cecinit, pariter omnibus avaris applicari potest:

Cuncta trahunt ad se magnates aurea, sicut magnetes ad se ferrea cuncta trahunt. *lb. lect. XII.*

Turoni, cum Rex Gallie Ludovicus XI culinam sub habitu nobiliis communis intrasset, et ad adolescentem veru vertentem quasi-isset, quantum lucraretur? audivit respondentem: Lucror tantum, quantum Rex ipse. Cumque Rex iterum quereret: Quid ergo Rex lucratur? Iterum ille respondit: Victum et amicum, tantumdem et ego. Sed ille a Deo, ego vero ab eo, dum illi inservio. Quo responso Rex delectatus, cum postea ad honores exivit. *Ibidem, lect. II.*

Recte cecinit Horatius ironice:

O Cives, cives, quaerenda pecunia primum,
Virtus post nummos. Sic Janus summus ab

(imo

Perdocet, hæc recinunt juvenes dictata, senes-
(quo.

HORAT. l. I, ep. I.

Nec minus vere et argute Menander cecinit:

Tantum dato,
Ipsos habebis vel ministrantes Deos.
MENAND. apud Stobæum.

S. Gregorius Nazianzenus potentiam auri sic expressit.

Vinum asserbat quispiam omnia vincere,
At fomian alter, tortius palmam dabat
Vero, dedilissom auri robur ego quam maximum
Auro, arbitrati cuncta quod regat suo.
S. GREG. in *Carn. de sua vita.*

Alius sic eandem potentiam expressit:

Audito nummo, quasi viso Principe summo,
Dissilunt valvæ, nihil auditur, nisi valvæ.
EXORDIA. in *calo Emp. die I Bacch.*

E contrario vero:

Qui caret argento, frustra utitur argumento.
Pauperibus semper curia clausa Codris. *Ibid.*

Ovidius quoque symbolam suam conferens brevit, sed recte, cecinit.

In pretio pretium nunc est, dat census honores.
OVID. l. I *Fast.*

Fructum vero avaritiæ suppressæ sequentibus versibus pulchre expressit Horatius.

Quod si
Frigida curarum fometa relinquere posses,
Quo te cœlestis sapientia duceret, ires.
Hoc studium summi semper tractemus, et imi.
HORAT. in *Epist.*

Imperator Trajanus thesaurum Principum

lieni non male comparavit; ut enim crescente liene reliqua membra tabescunt; sic crescente fisco (vel enjusvis avari divitiis) debilitantur facultates. **SEXTUS AURELIUS in Vita Juliani.**

Augustus Imperator suos officiales spongas vocabat, quas, cum implete essent opibus, ipse exprimeret. **FAB. conc. 1, in Dom. 3 post Pent.**

DAMNUM. — Si pecuniam habes, inquit Seneca, necesse est, ut te ipsum, aut pecuniam vilem habeas. **SEN. Ep. XV.**

Pecunia oportet imperare, non servire. Pecunia si uti scias, ancilla est, si nescias, domina. **Idem, in Prov.**

Hortulanus quidam, cum prius omnem pecuniam in egenos distribuisset, postea autem seductus a diabolo congregare et parcere cepisset, subito putrefacto pede omnem pecuniam in medicos erogare debuit. Unde, cum rogasset a Domino misericordiam, stetit Angelus noctu coram ipso, et dixit: Ubi sunt nummi tui? Ubi spes tua? Et cum peteret veniam, Angelus tangens pedem sanavit. **Vide f. 1. c. Vita PP. l. V. libel. vi, n. 21.**

Cum Sigismundo Imperatori quondam ex Hungaria quadraginta millia aureorum allata essent, ea de causa dormire non potuisset, mane is fortissimos militiæ duces ad se evocavit et his verbis allocutus est: Ecce crudelissimos hostes, ac tortores acerrimos, a quibus nulla mihi data requies, nullus oculis sopor. Itē proin, et eos ex gazis educate, et inter vos æqua sorte dividite. Illis deinde cum gaudio abeuntibus, ipse quoque gaudens dixit: Recessit a me tortor, qui me flagellavit; securius modo quiescam. **SOLLINUS l. IV in Alphonso.**

Recte ergo S. Cyprianus dixit: Inter divitias trepidum sollicitudo discruciat, nec intelligit miser, speciosa sibi esse supplicia. **S. CYPR. ep. II ad Donat.**

Bernardus, Pipini frater, Caroli Magni nepos, conjurationis reus, impetravit, ne sibi, quemadmodum reliquis ejusdem factionis, oculi stylo ferreo eruerentur, sed aurea pelvi solis radiis opposita, in eandem continenter fixam oculorum aciem intendens, ad fulgorem auri excæcatus est. **PONTANUS, in Bellar. p. II, c. XXVII.**

Idem quoad internum oculum avaris contingit. Hinc S. Ambrosius ait: Cæca est avaritia, non videt, quæ divinitatis sunt, sed cogitat, quæ cupiditatis. **S. AMBR. l. LIX.**

Mydas, Rex Apolloniæ, petiit ex magna

avaritia, ut, quidquid tangeret, aurum fieret. Id vero cum obtinisset, munus in ultionem conversum est, ut cibus et potus in auri naturam obrigesceret. Quæ fabula pulchre avarorum stultitia et miseria significatur. **OVIN. lib. II Metam.**

Recte Petrarca: Virtutum nutrix optima est paupertas, opulencia vitiorem. Multos pavidos et imbelles, omnes tumidos ac superbos, nullum penitus virum fortem fecere divitiæ. Qui thesaurum congregat, sibi, curas et invidiam, hostibus stimulos, furibus sollicitudinem addidit. **PETRARCA. l. I, Dial. 300.**

Quidam pater, cum filio multas pecunias relinquere, iste autem omnes in arcula servaret, nec ad utiles usus impenderet, abeunte quondam Romam filio, extractos saccos pecunia spoliavit, et iisdem magnificam domum instruxit, omniaque ad summum splendorem comparavit, saccosque arena iterum repletos antiquo loco reposuit. Quos cum filius rediens apertos arena plenos reperisset, et ideo apud patrem de furto quæstus fuisset, respondit pater: Quid refert, o fili, apud te; arenæ, an pecunia pleni sint sacci, cum neutro modo utaris? ingeniose scilicet tenacitatem filii taxans. **IB. lib. II.**

AXIOMATA.

Lapis Lydius auri index, aurum hominum. **CHILLO LACED.**

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit. **JUVENAL. sat. XIV.**

Avaro tam deest quod habet, quam quod non habet.

Et genus, et formam regina pecunia donat. Seu, ut alii, pecuniæ obediunt omnia. **S. HIERON. ep. CIII.**

Nulla ditari ratione potestis, avari, Vos faciunt inopes, quas cumulatis, opes. Male parta, male dilabuntur. **FLOR. p. IV, f. 381.**

AUCTORES.

Bernardus Rosignolius l. II de *Discipl.* c. XVI.

Cassianus l. VII de *Instit. renuntiat.* Ludovicus Granatensis in *Duce peccatorum* l. II, c. v, f. 619.

Jacobus Marchantius in *Horto Pastorum* et *Tuba Sacerdotali* tract. II.

Josephus Langius v. Avaritia, in *Polyanthæa.*

Jacobus Alvarez to. II, l. I, p. II, c. VII et VIII.

Joannes Baseus in *Panario* v. Avaritia.

Petrus Canisius p. III de *Vit. capital.* § 4.

Thomas Stapletonus in *Promptuario text.* in *Domin. 2*, post *Pent.* et *text. III* in *Dom. 12*, et *text. v*, in *Dom. 19*. Item *text. VIII* in *Dom. Quinq.*

Henricus Hengelgrav. in p. II *Cæli Emphy.* in *Festo S. Matth.*

Matthias Faber conc. 1 in *Domin. 8* post *Pent.* et conc. IV, in *Dom. 16*.

Josephus Mansi in *Bibl. Moral.* tr. VIII.

BACCHANALIA.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Sunt tempus jejunium Quadragesimale antecedens, quo homines genio suo liberalius solent indulgere. Quorum originem Matthias Faber Ægyptiis adscribit, et ab his Orpheo magistro ad Græcos, inde ad Romanos, et tandem ex Italia trans Alpes in Germaniam translata, totum denique orbem pervasisse ait. Celebrabantur autem apud Romanos noctu a nudis feminis ac viris, nisi quod circa caput et femoralia pampinis et uvurum racemis cingebantur. Sicque tumultuario invicem commixti cœtu, in sublimi saltantes, variaque gesticulatione caput et brachia moventes, carmen inconditum Baccho cantabant, nec prius a saltatione cessabant, quam defatigati, et toto corpore vacillantes, aut in proximum sibi socium respiciantur, aut in pavementum velut fanatici et amentes proruerent. **FAB. conc. IV in Quinq.**

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Sedit populus manducare et bibere, surrexerunt ludere. **EXOD. XXXII, 6.** Usquequo facies peccatorum sumitis? **PS. LXXXI, 2.**

In medio laqueorum ingredieris, et super dolentium arma ambulabis. **ECCLES. IX, 20.**

FUGA. — Videte, Fratres, quomodo caute **TOMUS I.**

ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. **EPH. V, 15.**

Sicut enim dicitur mala esse domus, quæ malos habitatores habet; ita dicuntur dies mali, in quibus mala fiunt a malis hominibus, ait recte S. Remigius.

Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur arma lucis, sicut in die honeste ambulemus, non in commessionibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudicitibus, non in contentione et æmulatione, sed induimini Dominum Jesum Christum. **ROM. XIII, 12.**

Tempus flendi, tempus ridendi; tempus plangendi et tempus saltandi. **ECCLES. III.**

Risum reputavi errorem, et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? **ECCLES. V.**

Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ conventio Christi ad Belial, aut quæ pars fidelis cum infideli? Qui autem consensus templo cum idolo? **II COR. VI.**

Ibunt in adinventibus suis. **PSAL. LXXX.**

Obsecro vos, Fratres, per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam Deo placentem, rationabile obsequium vestrum, et nolite conformari huic sæculo. **ROM. C. XII.**

DAMNUM. — Ecce ascendimus Jerosolymam et consummabuntur omnia, quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis: tradetur enim gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et conspuetur. **LUC. XVIII.**

Omnes, qui ad spectaculum processerant, trucidavit. **II MACC. C. V.**

Descendit diabolus ad vos, habens iram magnam, sciens quoniam modicum tempus habet. **APOC. XI.**

Adhuc carnes eorum erant in dentibus eorum, nec defecerat hujuscemodi cibus; et ecce furor Domini concitatus est in populum, et percussit eum plaga magna nimis. **NUM. XI.**

Cum immundus spiritus exierit ab homine, perambulata per loca iniqua (id est, voluptatibus carentia) quærens requiem et non inveniens, dicit: Revertar in domum meam, unde exivi. Et cum venerit, invenit eam scopis mundatam et ornatam. Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus nequiores se, et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. **LUC. II, 24.**

Et nunc revelabo virtutiam ejus in oculis amatorum ejus, et vir non eruet eam de